

Økonomisk affaldsregnskab – Kortlægning af aktiviteter og betalingsstrømme i affaldsbrancherne

Opgave for GrønREFORM forår 2022

Kontakt i Danmarks Statistik: Sara Svantesson, srs@dst.dk

Introduktion og datagrundlag

Danmarks Statistik har for GrønREFORM udarbejdet en kortlægning af virksomhederne i affaldsbrancherne. Formålet med undersøgelsen er at få en bedre forståelse af affaldsbranchen, herunder at besvare spørgsmål om hvad husholdninger og virksomheder betaler for affald, hvem der betales til, samt en bedre forståelse for mulighederne at knytte økonomiske strømme til affaldsstrømme, med fokus på forskellige affaldstyper (fraktioner) og behandlingsformer.

I Nationalregnskabet er hele affaldsbranchen samlet under én branchekode, nemlig 383900 Renovation, genbrug og forureningsbekæmpelse. I den detaljerede opsplitning til GrønREFORM er affaldsbranchen erstattet og delt op af Danmarks Statistik i fem underbrancher:

- 383901 Indsamling af affald
- 383902 Behandling og bortskaffelse
- 383903 Forbrænding af affald
- 383904 Genbrug
- 383905 Rensning af jord og grundvand

Læs mere om opdelingen af Nationalregnskabets branche 383900 [her](#).

Fra kontoret for Offentlige finanser i DST foreligger den liste over offentlige og private virksomheder (CVR-nr.) i de forskellige underbrancher. Derudover er der indhentet tal for driftskonti for affald i de kommunale regnskaber, samt et udtræk fra Erhvervsstatistik Register (ESR) til sammenligning.

Som en del af opgaven er Danmarks Statistiks lister holdt op imod [Energistyrelsens Affaldsregister](#) over virksomheder som er registreret inden for affaldsområdet. Det kan konstateres, at der ikke er et særlig godt overlap mellem Affaldsregistret og udtrækkene fra DST når det gælder branche 383901 Indsamling af affald. Det skyldes:

- Virksomheder fra mange forskellige brancher, herunder vejgodstransport, flytteforretninger, byggevirksomheder og serviceerhverv er registreret i Affaldsregistret.
- Til gengæld er forsyningsvirksomhederne som indsamler affald i kommunerne som regel ikke registreret som indsamlere eller transportører i Affaldsregistret. De har dog branche i en affaldsbranche.

Gennemgang af regnskaber for affaldsvirksomheder

Af hensyn til tid og ressourcer til rådighed, er der foretaget et udvalg af et antal virksomheder, som dækker en signifikant andel af omsætningen i de forskellige brancher, samt dækker både den offentlige og private del af hver branche. Udvalgets størrelse er beskrevet under hver branche i dette notat. Derefter er der slået op i regnskaber og virksomhedsinfo på udvalgte virksomheder, med henblik på at finde svar på følgende spørgsmål:

- Beskrevet aktivitet (hvor kommer omsætningen fra?)
- Økonomiske størrelser
- Hvis muligt information om mængder
- Hvis muligt information om affaldsfraktioner, behandlingsformer mv.

- Kortlægning af gebyrer og priser for affald. Fx er behandlingspriser inkluderet i indsamlingspriser?

En gennemgang af affaldsvirksomhedernes regnskaber giver ikke svar på alle spørgsmål, vi stiller i denne opgave. Det gælder især for de private virksomheder i affaldsbranchen. Yderligere research via fx virksomhedernes hjemmesider, har i nogle tilfælde givet mere information. I de følgende afsnit samles der op på kortlægningen, som også vedhæftes som bilag i Excel-format.

383901 Indsamling af affald

Både offentlige og private virksomheder beskæftiger sig med affaldsindsamling. I Nationalregnskabet er tilgangen af tjenesten 'Indsamling af affald (renovation)' er på ca. 12. mia. DKK og er her kortlagt ud fra virksomhedens type¹, se nedenstående tabel:

Type virksomhed og datakilde	Indtægter/omsætning 2019 (1.000 kr.)	Kilde
Kommunale regnskaber (funktion 1.38.60-66)	6.127.162	REGK31
Offentlige CVR-nr. i branche 383901	1.269.576	Særudtræk ESR/regnskabsstatistikken
Private CVR-nr. i branche 383901	4.903.176	Særudtræk ESR/regnskabsstatistikken

Kommunale virksomheder i indsamlingsbranchen

Fra kommunernes driftskonti (REGK31) fås en opsplitning af indtægterne på forskellige ordninger. Som der ses i nedenstående tabel, er det ordninger for dagrenovation og drift af genbrugsstationer, som står for de største indtægter. Indtægterne kommer fra gebyrer fra husholdninger og erhverv, som sættes efter princippet hvile-i-sig-selv, hvorfor nedenstående burde afspejle niveauet for omkostningerne for håndtering af affaldstyperne. Andelene er relativt stabile over de seneste fem år.

Kommunale driftskonti 2019 vedrørende affald	Indtægter	Pct.
Generel administration (affaldshåndtering)	519.090	8%
Ordninger for dagrenovation - restaffald	2.329.407	38%
Ordninger for storskrald og haveaffald	345.859	6%
Ordninger for glas, papir og pap	439.769	7%
Ordninger for farligt affald	96.055	2%
Genbrugsstationer	1.651.684	27%

¹ I Nationalregnskabets tilgang-anvendelsestabeller er tilgangen af renovationstjenester omkring 12 mia. kr., mens i ESR-listerne over virksomheder i branchen som beskæftiger sig med affaldsindsamling er omsætningen omkring 6 mia. kr. Det skyldes dels at tilgangen formentlig også dækker over visse indtægter fra varekøb (især hos selskaber som handler med el). Men derudover skyldes forskellen den (store) del af affaldsindsamlingen, som er knyttet til (generelle) kommunale CVR-nr. Udgifter og indtægter på det kommunale område er dækket af de kommunale regnskaber i tabel REGK31 funktion 1.38. Langt fra alle kommuner har nemlig separate CVR-nummer til affaldsindsamlingsaktivitet. Dem der har det, er i høj grad de fælleskommunale forsyningsselskaber, hvor kommunerne er gået sammen om affaldsopgaven.

Øvrige ordninger og anlæg	745.298	12%
---------------------------	---------	-----

Kilde: Statistikbanken REGK31 (funktion 1.38.60-1.38.66) og egne beregninger.

Antallet af (fælles)kommunale selskaber, som har et særskilt CVR-nr. til affald (og som er placeret i branche '383901 Indsamling af affald') var 22 i 2019. I forbindelse med denne opgave, er der udvalgt fem virksomheder, som til sammen dækker omkring halvdelen af de 22 virksomheders omsætning.

Kommunerne har ansvaret for indsamling af alt husholdningsaffald, og det ikke-genanvendelige erhvervsaffald². Det fremgår ikke af regnskaberne, hvor stor en andel af omsætningen, som kommer fra husholdninger/erhverv. De fleste regnskaber har heller ingen oplysninger om økonomi knyttet til forskellige affaldstyper. I nogle kommuner afregnes dagrenovation (restaffald) pr. tømning, mens det fx er gratis at få en ekstra beholder til genanvendelige fraktioner. Aflevering på genbrugsplads er som regel ikke afregnet pr. volumen.

Nogle kommunale selskaber (4 i stikprøven) beskæftiger sig ud over hovedaktiviteten også med andre forsyningsopgaver som vand, spildevand og fjernvarme.

Private virksomheder i indsamlingsbranchen

Antallet af private virksomheder, som har hovedbranche i '383901 Indsamling af affald' var 60 i 2019. Der er i forbindelse med denne opgave udvalgt 8 virksomheder, som til sammen dækker 90 pct. af omsætningen i de 60 virksomheder. Her indgår returpant med en stor andel.

Aktiviteter vedrørende pant er anderledes end de øvrige virksomheder i denne branche. Omsætningen består af ikke-indløst pant, indtægt fra salg af genanvendelige materialer og gebyrer (Kilde: Dansk Retursystem A/S årsregnskab, tilgængelig på <https://danskretursystem.dk/app/uploads/2022/03/Aarsrapport-2021.pdf>).

De fleste private virksomheder i indsamlingsbranchen, beskæftiger sig med kørsel af affald, tømning af containere samt leje af containere og kranbiler samt andre affaldsopgaver, herunder miljøkonsulenttjenester. Det fremgår ikke af regnskaberne, hvilken andel af omsætningen som kommer fra de forskellige tjenester.

Virksomhederne er som regel ikke specialiseret inden for én type affald, og de fleste indsamler både husholdningsaffald (via kommunale udbud) og erhvervsaffald (via kommunale udbud eller efter aftale direkte med virksomhederne).

² Se fx <https://ens.dk/ansvarsomraader/affald/overblik-over-sektoren>

Tre virksomheder i stikprøven oplyser priser for indsamling af forskellige typer erhvervsaffald på deres hjemmesider.

Erhvervsaffald, type	Kr. pr. ton (ekskl. moms)
Asfalt, beton og tegl	30 – 140
Haveaffald	180 – 400
Træ, glas, gips, porcelæn mv.	200 – 1.000
Stort brændbart	725 – 930
Deponi	896 – 1.200
Affald til sortering	1.100 – 1.400
Farligt affald, mineraluld, PVC	1.500 – 3.000
Fejlsorteret affald	1.700
Elektronik	3.750
Malingrester	6.000
Kemikalieaffald	11.000
Ledninger	Godtgøres (dagspriser)
Pap, papir, plast, jern og metal, organisk affald i emballage	Godtgøres (dagspriser)

Kilde: https://www.mariuspedersen.dk/-/media/mp/menu-billeder/prislist/rhus-affalds-og-genanvendelses-anlg_01_07_2021_lav.pdf?la=da,
<https://erhvervsaffald.meldgaard.com/prisliste/>,
<https://www.hccontainer.dk/container/?productid=4311> tilgængelige d. 26. juni 2022

Priserne for erhvervsaffald afhænger af affaldets renhed og mængde pr. afhentning mv. Som der ses i tabellen oven for, er prisintervallerne relativt store. Det har ikke været muligt i denne undersøgelse, at kortlægge dagspriser for de genanvendelige erhvervsaffaldstyper. Det fremgår af et regnskab, at der opleves uforudsigelige priser på markedet for genanvendelige materialer. Flere regnskaber beretter om stigende priser på især papir, pap og metaller.

383902 Behandling og bortskaffelse

Både offentlige og private virksomheder har aktiviteter inden for branchen '383902 Behandling og bortskaffelse', i 2019 var der 52 virksomheder i branchen. Tilgangen i nationalregnskabet er på ca. 3 mia., og i kortlægningen ses at ca. 60 pct. kommer fra offentlige selskaber, mens 40 pct. kommer fra private virksomheder. Der er i denne opgave udvalgt ni virksomheder, som til sammen dækker 75 pct. af omsætningen i branchen.

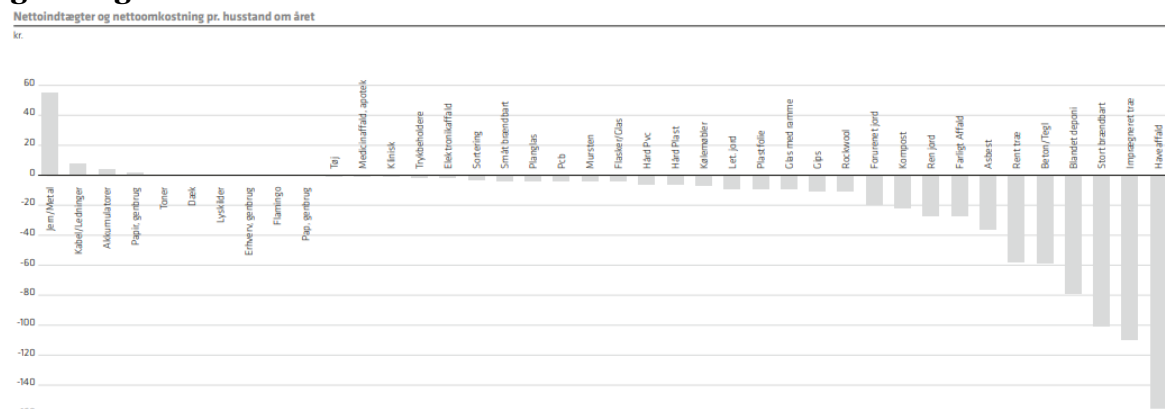
Kommunale/offentlige selskaber i behandlings- og bortskaffelsesbranchen

Blandt de offentlige selskaber i med CVR-nr. 'Behandling og bortskaffelse', er de fleste fælleskommunale selskaber. Det fremgår ikke af regnskaberne, hvor stor en andel af omsætningen, som kommer fra husholdninger/erhverv. De fleste regnskaber har heller ingen oplysninger om økonomi knyttet til forskellige affaldstyper. Nogle kommunale selskaber (4 i stikprøven) beskæftiger sig ud over hovedaktiviteten også med andre forsyningsopgaver som vand, spildevand og fjernvarme.

Et kommunalt selskab opgør omsætningen fordelt på tjenester. Størstedelen af omsætningen kommer fra indtægter for dagrenovation, 80. pct. En tiendedel kommer fra salg af genbrugelige materialer.

I nedenstående figur viser nettoomkostninger og –indtægter fordelt på fraktioner på genbrugsstationer RenoDjurs område. Ligesom ovenfor ses et billede hvor fraktionerne jern og metal, ledninger og papir kan give en nettoindtægt, mens blandet deponi, stort brændbart, haveaffald mv. har højere omkostninger. Affaldet på genbrugsstationerne kommer typisk fra husholdningerne samt fra fx håndværkervirksomheder.

Nettoomkostninger/-indtægter for forskellige affaldsfraktioner på genbrugsstationer

Kilde: RenoDjurs årsrapport 2021, tilgængelig på https://renodjurs.dk/sites/default/files/2022-03/Bilag%2010.1_A%CC%8Ar rapport%202021.pdf

Umiddelbart minder de kommunale selskaber i denne branche om dem, der er registreret i branchen ovenfor. Der kræves yderligere undersøgelser for at kortlægge, hvorvidt der er en tydelig forskel på de kommunale selskaber i 'Behandling og bortskaffelse' og i 'Indsamling af affald' ovenfor.

Private virksomheder i behandlings- og bortskaffelsesbranchen

I branchen 'Bortskaffelse og behandling' findes der både vognmænd (ligesom i 'Indsamling af affald') og virksomheder som specialiserer sig inden for fx behandling af farligt affald eller deponi, og som derfor opererer på et internationalt marked for affald. Det importerede farlige affald har i et eksempel givet lavere gennemsnitspriser for affaldet.

383903 Forbrænding af affald

I denne branche findes, som forventeligt, udelukkende (fælles)kommunale selskaber. Der er i denne opgave udvalgt syv selskaber, som til sammen dækker 96 pct. af branchens omsætning. Der betales takst pr. ton for at aflevere affald til forbrænding.

For forbrændingsvirksomhederne i stikprøven ses en sammenstilling over taksterne i tabellen nedenfor:

Affaldsfraktion til behandling	kr. pr. ton
Dagrenovation	370 – 815
Småt og stort brændbart	370 – 790
Imprægneret træ	329 – 785
Madaffald til biogas	340
Fortroligt affald	630 – 1.600

Anm. Takster er inkl. afgifter og ekskl. moms. Kilder:

https://renonord.dk/media/pdf_filer/energianlaeg_2022.1.pdf, <https://a-r-c.dk/erhverv/erhvervsaffald-til-forbraending/forbraending-priser/>,
<https://www.vestfor.dk/erhverv/affald-til-forbraending/takster/>,
<https://www.norfors.dk/da-DK/Kontakt/%C3%85bningstider-og-priser/Forbr%C3%A6ndingsanl%C3%A6g.aspx>,
<https://www.refa.dk/REFA/Virksomhed/Priser/Priser-Milj%C3%B8center.aspx>
tilgængelige d. 29. juni 2022.

Priserne er forskellige fra anlæg til anlæg, og ligger inden for et forholdsvis stort interval, som der ses i tabellen oven for.

383904 Genbrug

I branchen indgår, igen, et fælleskommunalt affaldsselskab. Der kræves yderligere undersøgelser for at kortlægge, hvorvidt der er en tydelig forskel på de kommunale selskaber i 'Behandling og bortskaffelse' og i 'Indsamling af affald' ovenfor.

De private virksomheder med hovedaktivitet i branchen 'Genbrug' modtager erhvervsaffald direkte fra virksomheder. Virksomhederne modtager også det genanvendelige husholdningsaffald som er indsamlet hos kommunerne.

383905 Rensning af jord og grundvand

Da denne branche er lille relativt de øvrige brancher, og jordaffald ofte opgøres separat fra øvrigt affald, er der ikke udvalgt nogle virksomheder i denne branche i forbindelse med denne opgave. En fremtidig kortlægning kan evt. undersøge denne branches aktiviteter videre.

Resultater af gennemgangen

- **Affaldstjenester som ikke er direkte knyttet til affaldsmængder**
Gennemgang af regnskaber og virksomhedernes egne hjemmesider viser, at mange virksomheder tilbyder en bred vifte af affaldsrelaterede tjenester, herunder nogle som ikke er knyttet til affaldsmængder. Det kan fx være konsulenttjenester på affaldsområdet, udlejning af containere mv. Det har ikke været muligt at se hvor stor en del af omsætningen som kan knyttes til disse tjenester i regnskaberne.
- **Variierende informationsniveau i regnskaber.** En gennemgang af affaldsvirksomhedernes regnskaber giver ikke svar på alle spørgsmål, vi stiller i denne opgave. Det gælder især for de private virksomheder i affaldsbranchen. Yderligere research via fx virksomhedernes hjemmesider, har i nogle tilfælde givet mere information.
- **Affaldsaktiviteter placeret i bi-branche.** Nogle større virksomheder med bi-aktivitet inden for affaldsområdet, har en ikke-affaldsrelateret hovedbranche. Fx virksomheder med hovedbranche 494100 Vejgodstransport, 522920 Speditører eller 239910 Fremstilling af asfalt og tagpap hvor virksomhedens bi-branche er indsamling eller behandling af affald.
- **Kommunernes affaldsafdelinger er registret forskelligt afhængig af organisering af affaldsområdet** De fælleskommunale affaldsselskaber er placeret både i 'Indsamling', 'Behandling og bortskaffelse' og 'Genbrug'. Samtidigt er der kommuner, hvor affaldsområdet ikke er udskilt på eget CVR-nr., og økonomien i stedet er opgjort som en del af de kommunale regnskaber.
- **Langt fra perfekt information om affaldets økonomi.** Grundet forskellige organisering (og registrering) i affaldsbranchen, ustabile priser, godtgørelse for visse fraktioner.
- **Men der er prisforskelle mellem forskellige affaldsfraktioner.** Gebyrer for husholdningsaffald skelner mellem de forskellige affaldsordninger. Kommunernes indtægter kan derfor deles op på de forskellige affaldstyper. Forbrændings- og genanvendelsespriser opgøres også for forskellige fraktioner. Priserne er dog afhængige af en række faktorer, og ligger i praksis inden for et stort interval.

Perspektiver vedrørende branchefordelt økonomisk affaldsregnskab

Husholdningerne betaler for affald til kommunen. Denne undersøgelse har vist, at kommunale affaldsselskaber er registreret både i 'Indsamling', 'Behandling og bortskaffelse' og 'Genbrug'. Hvilken underbranche som betalingen går til, vil derfor være afhængig af hvor det kommunale affaldsselskab er registreret.

Der er ikke en pris pr. kg papir, restaffald eller plast, men gebyrerne kan i nogen udstrækning splittes op på forskellige affaldsordninger og/eller –fraktioner. Der vil dog være lokale forskelle afhængig af kommunernes afsætningsmuligheder, og at gebyrerne også dækker fx administration. I nogle kommuner afregnes dagrenovation (restaffald) pr. tømning, mens det fx er gratis at få en ekstra beholder til

genanvendelige fraktioner. Aflevering på genbrugsplads er som regel ikke afregnet pr. volumen, men som en tilmeldingsordning eller årligt gebyr.

Det kan nævnes, at der er et arbejde i gang om at implementere kommunalt fordelte affaldstal. Det forventes derfor at vi i fremtiden kan kigge på et affaldsregnskab for enkelte kommuner, hvor regnskaberne bedre kan sammenholdes med mængderne i den pågældende kommune.

Virksomhederne betaler for affald til kommunen (forbrændingsegnet affald) og direkte til bortskaffelses- eller genbrugsvirksomheder (genanvendeligt affald). Hvilken underbranche som betalingen for forbrændingsegnet affald går til, vil være afhængig af hvor det kommunale affaldsselskab er registreret. Gebyrerne for forbrændingsegnet erhvervsaffald vil være forskelligt i forskellige kommuner. For det genanvendelige affald, kan jern og metal, ledninger og papir kan give en nettoindtægt, mens blandet deponi, stort brændbart, haveaffald mv. har højere omkostninger.

Erhververne vil formentlig møde forskellige priser for deres genanvendelige affald, alt afhængig af affaldsmix, renhed, mængde genanvendeligt affald.

Dertil kan nævnes, at det ikke kendes om erhvervsaffaldet bliver afleveret direkte til fx genanvendelses- eller deponianlæg (branche 'Behandling og bortskaffelse') eller om det afhentes af en vognmand (branche 'Indsamling'). I affaldsregnskabet tæller affaldet kun med én gang (kun primært affald), hvilket formentlig vil skabe en uoverensstemmelse mellem mængder og betalingsstrømme.

Kommunerne og de indsamlede virksomheder betaler for afsætning af affaldet til forbrændingsselskaber, genanvendelses- eller deponivirksomheder. Afsætningen afhænger af de gældende priser for bortskaffelse af affald. For det genanvendelige affald, kan jern og metal, ledninger og papir kan give en nettoindtægt, mens blandet deponi, stort brændbart, haveaffald mv. har højere omkostninger. I affaldsregnskabet tæller affaldet kun med én gang (kun primært affald), hvilket formentlig vil skabe en uoverensstemmelse mellem mængder og betalingsstrømme.

Områder hvor MST har ekspertise (ikke undersøgt af DST)

Som aftalt med GrønREFORM er nedenstående punkter hensigtsmæssige at afklare i samarbejde med Miljøstyrelsen, og er derfor ikke del af denne kortlægning:

- Sammenhænge mellem betalinger og mængder bygge og anlægsaffald – hvordan forgår det i praksis?
- Hvad har vi af data omkring sekundært affald fra affaldsbranchen (mængder og betalinger)?
- Hvordan registreres og betales der for import og eksport af affald?